

13 forslag til Danmarks klima- handlingsplan

Indhold

03 Indledning

05 Energieffektivitet

06 Offentlige udbud og bæredygtige indkøb

- 06 Den offentlige sektor som drivkraft for bæredygtigt byggeri og renovering

08 Kantiner og madspild

10 Cirkulær økonomi

- 10 Strategisk indsats for cirkulær økonomi
- 11 Genanvendelse af emballagematerialer
- 13 Elektronikprodukter skal genbruges
- 13 Genbrugsasfalt reducerer CO₂-udledningen

15 Byggeri

- 15 Gør Eurocodes grønnere
- 15 Materialepas giver bedre mulighed for at genbruge byggematerialer
- 16 Miljøvaredeklarationer baseret på europæiske standarder
- 16 Optimal installation af varmepumper
- 17 Indførelse af uvildige produktspecifikke tekniske vurderinger med samme status som præ-accepterede løsninger

19 Kilder

13 forslag til Danmarks klimahandlingsplan

Danmark står overfor en stor udfordring i forhold til at kunne levere på de ambitiøse klimamålsætninger, som er sat i klimaloven. Der findes dog allerede en række relevante redskaber til at håndtere klimapåvirkningen, som vi endnu ikke udnytter det fulde potentiale af.

Her er standarder og de officielle miljømærker, Svanen og EU-Blomsten, gode redskaber til at opgøre og reducere CO₂-udledningen.

Miljømærker gør det enkelt at vælge bæredygtige produkter og serviceydelser

Miljømærkerne gør det enkelt at vælge de klima- og miljømæssigt bedste produkter og serviceydelser. Målet er at mindske den samlede miljøbelastning, og derfor ser miljømærkerne på hele produktets "rejse" og de miljø- og klimaproblemer der opstår undervejs. Samtidig sikrer miljømærkerne, at forbrugere og indkøbere kan træffe de mest bæredygtige valg på baggrund af kontrollerede og dokumenterede grønne kriterier.

Standarder kan skalere og udbrede de grønne løsninger

Standarder er et fælles sprog på tværs af brancher og lande, der fx definerer tekniske specifikationer, krav til et produkts ydeevne, målemetoder til prøvning af holdbarhed og meget mere. Standarders potentiale ligger i, at virksomheder kan skalere gode resultater og erfaringer fra fx grønne innovations- og pilotprojekter bredt ud, fordi standarderne giver tillid i markedet og letter samhandlen. Det er således en af grundpillerne, hvis man vil i mål med den grønne omstilling.

I den danske vindmølleklynge arbejder man allerede systematisk med standardisering, fordi det er helt afgørende, at man som en del af globale værdikæder kan formulere tekniske specifikationer, testmetoder etc. i et éntydigt sprog, som er udbredt og anerkendt i hele branchen – og i hele verden.

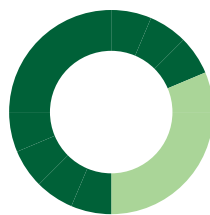
Standarder er derfor et redskab til at skalere og udbrede grønne løsninger. Samtidig kan ledelsesstandarder, fx miljø- og

energiledelse, bruges til at reducere og dokumentere virksomheders og organisationers klimabelastning fra egen drift og produktion.

Dette understreges i en ny undersøgelse fra marts 2020¹, hvor 67 % af de adspurgte virksomheder vurderer, at brugen af standarder har betydning for, om branchen lykkes med at lave en grøn omstilling, heraf vurderer 38 % at standarder ligefrem har stor eller afgørende betydning for omstillingen.

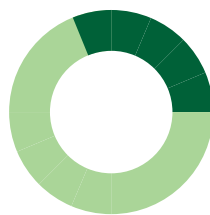
13 konkrete forslag til understøttelse af et mere bæredygtigt samfund

Vi har i det følgende samlet en række eksempler på, hvordan standarder og de officielle miljømærker kan bruges, og hvad man som politiker kan gøre for at understøtte den grønne omstilling gennem øget brug og udbredelse af standarder og miljømærker.

67 %

af adspurgte virksomheder vurderer, at standarder har betydning for den grønne omstilling.

38 %

af samme adspurgte virksomheder vurderer, at standarder har stor eller afgørende betydning for omstillingen.

Energieffektivitet

Brug af energiledelsessystem kan reducere CO₂-udledning med ca. 10 % på ét år.

Der er et stort potentiale for at reducere CO₂-udledningerne betragteligt, hvis danske virksomheder arbejder mere målrettet med udnyttelsen af de energimæssige ressourcer.

Den internationale standard for energiledelse, ISO 50001, der allerede bruges af mange danske virksomheder og organisationer, understøtter en målrettet, systematisk og løbende indsats for at optimere og reducere virksomhedens ressource- og energiforbrug.

Energiledelsessystemet tager afsæt i, at ledelsen vedtager en energipolitik, der

sikrer en systematisk gennemgang af virksomhedens energiforbrug og opstiller procedurer fx for, hvornår lyset er tændt, computerne slukkes, anlæg lukkes samt udskiftning og optimering af udstyr såsom lyskilder, køle- og trykanlæg mv.

Erfaringer fra danske virksomheder viser, at de sparer ca. 10 % af energiforbruget fra drift af egne bygninger og faciliteter allerede efter det første år ved brug af energiledelsessystemet. Mange virksomheder vælger at blive certificeret i denne standard, hvilket gør arbejdet med energiledelse nemt at kommunikere til samarbejdspartnere og kunder m.fl.

1. KONKRET FORSLAG

Fra politisk side kan brugen af energiledelse fremmes ved at give økonomiske fordele, såsom afgiftslempelser, til virksomheder, der arbejder systematisk med ISO 50001. Dette er fx sket i den politiske aftale om udnyttelse af overskudsvarme², hvor der fastsættes en afgiftslempelse for virksomheder, der er certificeret i energiledelse. Ligeledes har Energistyrelsen aftaler med energitunge industrier om implementering af energiledelse mod lettelser i PSO-afgiften³.

Offentlige udbud og bæredygtige indkøb

Stil krav om brugen af standarder og miljømærker i offentlige udbud

Omkring 45 % af vores klimabelastning kommer fra forbrug og produktion⁴. Samtidig indkøber den offentlige sektor for ca. 290 mia. kroner årligt⁵. Det er et meget stort beløb, der har potentiale til at drive markedet i en mere klimavenlig retning, hvis pengene i større udstrækning bliver brugt på bæredygtige løsninger.

For at sikre bæredygtige indkøb med fokus på reduceret klimabelastning skal der stilles præcise og verificerbare krav til produkter og serviceydelser. Dette kan gøres ved at stille krav om brugen af Svømærket eller EU-blomsten i offentlige udbud, fx når der indkøbes bleer til daginstitutionerne, når tekstiler skal vaskes, når kantiner skal driftes eller der skal bruges blæk til printerne, qua miljømærkernes fokus på at sikre et lavt miljøaftryk fra forbrug og produktion.

Bæredygtigt indkøb kan også gøres ved at stille krav om brug af udvalgte standarder. Hvis man ønsker at stille krav ift. cirkulær økonomi, kunne man bruge standarder for reparationsmuligheder, forlængelse af produkters levetid og genanvendelse mv.

Den offentlige sektor som drivkraft for bæredygtigt byggeri og renovering

I Danmark kommer ca. 20 % af den samlede CO₂-belastning fra nybyggeri og renovering⁶. Der er derfor meget at hente ved at sætte ind på netop dette område for at reducere udledningen.

Den offentlige sektor er en stor bygherre og kan dermed være med til at fremme de

2. KONKRET FORSLAG

Folketinget bør bakke op om de kommunale og regionale initiativer for grønne udbud. Det kan gøres ved at opfordre til at stille krav om standarder og miljømærker ved offentlige udbud og ved at lade det indgå i statslige udbud, der varetages af SKI og Statens Indkøb. Og også i de indkøb, som ministerierne selv varetager fx indkøb af tekstiler til forsvaret og politiet.

grønneste løsninger. Hermed kan brugen af de mest effektive redskaber fremskyn- des til understøttelse af et bæredygtigt og grønt byggeri.

Og her er Svanemærket er et oplagt red- skab, fordi mærket er kendt af 95 % af danskerne og 63 % orienterer sig efter mærket, når de køber ind.

Svanemærkning af nybyggeri skaber bedre boliger med lavere CO2-udledning

Det er i dag også muligt at vælge Svane- mærkning af nybyggeri af boliger og in- stitutioner, ligesom man også kan vælge Svanemærket renovering.

Svanemærket stiller ambitiøse krav om cirkulært byggeri, og for at et byggeri kan Svanemærkes kræves blandt andet et lavt energiforbrug, samt byggevarer uden skadelig kemi, der bedre egner sig for gen- anvendelse og andre tiltag, der fremmer cirkulær økonomi. I tillæg viser erfaringer- ne, at Svanemærkets krav om grundigere planlægning gør, at prisen på længere sigt er yderst konkurrencedygtig.

Svanemærket renovering af bygninger dækker hele renoveringsprocessen og stil- ler skrappe krav, der vil være med til at løf- te niveauet i branchen vedr. arbejdet med energiforbedringer, genbrug, genanvendel- se, dokumenteret håndtering af byggeaf- fald samt andre cirkulære initiativer.

3. KONKRET FORSLAG

Folketinget kan vedtage en opfordring til, at alt offentligt nybyggeri og renovering bliver svanemærket. Dermed banes vejen for at resten af branchen i endnu højere grad følger med.

Kantiner og madspild

Svanemærkede kantiner har reduceret klimabelastning

Madspild er en stor miljø- og klimaudfordring, der særligt omhandler de ressourcer, der bliver brugt på blandt andet vand, energi, gødning, pesticider, foder og medicin ved produktionen. På verdensplan svarer det til ca. 8 % af verdens CO₂-udledning. En væsentlig andel af madspild foregår i kantiner, hvilket har store miljømæssige konsekvenser. Derudover er der også en stor klimabelastning i selve driften af kantinerne, og der kan derfor opnås anseelige nationale CO₂-besparelser ved at reducere madspildet, samt det øvrige energi- og ressourceforbrug.

Klimarådet peger også på, at det offentlige bør stille klare klimakrav til kantinedriften ved f.eks. at have krav til madens klimaaftryk⁷. Her kan man fx svanemærke kantinen, hvorved der fx stilles krav om, at energiforbruget fra driften skal være reduceret for derved at bidrage med et

lavere CO₂-aftryk. Dette omfatter både energi til opvarmning, ventilation, varmt vand og belysning. Samtidig kræves også, at der stilles miljøkrav til indkøb af produkter, at der arbejdes med at reducere madspild, samt at der altid er mulighed for at vælge vegetarret.

Effekten af svanemærkning vil især betyde nationale CO₂-besparelser fra reduceret energi- og ressourceforbrug i driften af kantinen. Udover den klimabelastning, der stammer fra drift af lokaler og køkkenfaciliteter, er der også væsentligt klimaaftryk fra forbrug af fødevarer.

Brugen af svanemærkede kantiner er også udbredt til den offentlige sektor, hvor erfaringerne er gode hos fx Statsministeriet, med god mad sammen med et stort fokus på bæredygtighed i alle led af produktionen, vand, el, madspild og økologi.

4. KONKRET FORSLAG

Vi foreslår, at Folketinget arbejder for at udbrede Svanemærkning af alle statens egne kantiner, ligesom Statsministeriet allerede har gjort.

”

En væsentlig andel af madspild foregår i kantiner, hvilket har store miljømæssige konsekvenser.

Cirkulær økonomi

Ved at planlægge cirkulært allerede fra designfasen samt understøtte nye forretningsmodeller sikres en bedre håndtering af ressourcerne i det lange træk. Dermed kan der ske en markant reduktion i drivhusgasudledning både for den enkelte virksomhed og for hele sektorer.

Her er det særligt vigtigt at få de små og nye virksomheder med i omstillingen. Området er under hastig udvikling, og der er således store potentialer i at sikre dansk involvering i udviklingen af internationale og europæiske standarder. Dermed kan Danmark bidrage til en større klimamæssig effekt ved at sætte ambitionerne højt og samtidig kan det give konkurrencefordele for danske virksomheder at være med helt i front, når standarderne skal sættes. Derudover er Svanemærket og EU-Blomsten redskaber til at fremme cirkulær økonomi – og dermed styrke virksomheders konkurrenceevne, fremme deres ressourceeffektivitet samt bidrage til at skabe nye forretningsmodeller og innovative løsninger.

Miljømærkerne arbejder med cirkulære forretningsmodeller som fx cirkulære leverandørkæder, produkt som service, materialelegbrug og -genanvendelse samt krav der fremme produktets levetid.

Strategisk indsats for cirkulær økonomi

Der bør udarbejdes en strategi for, hvordan Danmark tager førertrøjen internationalt og europæisk ift. omstilling til cirkulær økonomi indenfor de forskellige sektorer. Det skal ske ved en bred involvering af danske virksomheder, herunder særligt SMV'er og nystartede virksomheder, i udviklingen af nye europæiske standarder for cirkulær økonomi.

På europæisk niveau er der allerede vigtige standarder på vej, der blandt andet handler om forlængelse af produkters levetid, mulighed for at reparere produkter, samt materialeleganvendelse.

5. KONKRET FORSLAG

Standardiseringsarbejdet indenfor cirkulær økonomi er startet op på en række områder, men der mangler økonomiske midler, hvis det skal gå hurtigere og hvis Danmark skal hæve ambitionsniveauet og tage førertrøjen på. Folketinget bør understøtte arbejdet ved at lave en politisk køreplan for omstillingen til cirkulær økonomi og for inkluderingen af flere små og nystartede virksomheder i standardiseringsarbejdet. Denne køreplan bør fx se på, hvordan erhvervsfremmende initiativer kan understøtte implementeringen af CØ-standarder.

Genanvendelse af emballagematerialer

Danmark skaber hvert år 216.000 ton affald af plastemballage⁸, heraf genanvendes 32 % af materialet fra plastemballagerne og kun 17,2 % af plastemballagerne fra husholdningerne⁹. Hermed er der et potentiale for at genanvende 146 880 tons plast hvert år, hvilket vil kunne give en CO₂ reduktion på mere end 220 300 tons CO₂. Der udledes mellem 1,5 og 2,4 kilo CO₂ mindre ved at anvende 1 kilo genanvendt plast i forhold til at producere ny råolie¹⁰.

Svanemærkets designkrav til emballager, som i dag findes til mange produktområder, kan medvirke til, at dette potentiale indfries. Ligesom udarbejdelsen af en standard for sortering af plast og mærkning af plasttyper kan være et redskab til at sikre mere genanvendelse. Ved en standard for sortering og mærkning af plasttyper kan vi sikre et mere ensartet system, som ovenikøbet kan udbredes til andre lande.

6. KONKRET FORSLAG

For at et system for sortering og mærkning af plasttyper bliver effektivt, kræver det, at Folketinget lovgiver på området, samt at der sker en mere ensartet håndtering af affald i Danmark. Desuden kan Folketinget understøtte, at Svanemærket anvendes som redskab for at fremme udviklingen af recirkulerede emballagematerialer, da Svanemærket arbejder med designkrav for genanvendelse af emballage, samt krav om høj andel recirkuleret materiale.

Elektronikprodukter skal genbruges

Alt for mange elektronikprodukter kasseres, selvom de reelt kunne genbruges eller (dele af produkterne) kunne genanvendes. Der er således et stort spild af ressourcer. Op mod en femtedel af de opvaskemaskiner, tørretumblere, ovne og andre hårde hvidevarer, der bliver skrottet, fejler ingenting eller kan nemt komme til at virke igen. Dansk Standard arbejder for udbredelse af den europæiske standard EN 50614, der handler om klargøring af elektronikaffald til genbrug, med henblik på at sikre, at langt mere elektronikaffald bliver genbrugt. Standarden samt en række understandarder skal sikre højere kvalitet af vores elektronikaffald, så der i fremtiden ikke kun er fokus på kvantitet i forhold til genanvendelse. Der arbejdes også aktivt med en frivillig certificeringsordning.

Genbrugsasfalt reducerer CO2-udledningen

Asfaltproduktion er en energikrævende proces, og der er derfor gode miljømæssige grunde til at genbruge asfalt. En rapport fra Miljøstyrelsen har således vist, at man kan tilsætte op til 30 % genbrugsasfalt efter standarden DS/EN 13208-8 til ny varmblandet asfalt. Dette giver en CO2-reduktion på asfaltproduktionen på 20 %¹¹. I tilgift gør det asfalten billigere end ren ny asfalt.

I dag bruger vejdirektoratet allerede standarden DS/EN 13208-8, men hverken kommuner eller private vejere er forpligtede til at bruge den, på trods af at de i fællesskab har omkring 90.000 km vej i Danmark¹². Dermed er der en væsentlig del af vejnettet, der ikke får glæde af den.

7. KONKRET FORSLAG

Folketinget kan understøtte udbredelsen af denne standard ved at skrive den ind i erhvervsfremmende initiativer og inkludere den i fremtidige affaldshåndteringsplaner.

8. KONKRET FORSLAG

Folketinget bør forpligtige kommuner og private vejere til at bruge standarden DS/EN 13208-8, hvorved vi opnår betydelig reduktion af CO2-udledning.

Byggeri

På verdensplan står byggeriet for ca. 40 % af verdens CO₂-udledning, og alene byggematerialerne udgør omkring 10-15 % af udledningerne¹³. Der er dermed et kæmpe potentiale ved at indføre mere bæredygtige og cirkulære arbejdsgange i byggeriet.

Gør Eurocodes grønnere

Eurocodes er de europæiske normer for dimensionering og opførelse af bygningsværker. De omfatter alle gængse konstruktioner og materialer. I dag vurderes det, at en del byggerier overdimensionerer og dermed bruger flere byggematerialer end nødvendigt. Eurocodes stiller i nogle tilfælde krav om unødvendigt ressourcekrævende bygningskonstruktioner, hvilket medfører et stort materialeforbrug og dermed mere udledning af drivhusgasser.

Der er dermed et stort potentiale for at reducere materialeforbruget og foretage mere bæredygtige valg, der ikke går ud over sikkerheden og funktionen.

Dansk Standard er i samarbejde med de øvrige standardiseringsorganisationer i Europa ved at opdatere Eurocodes-systemet, der fastlægger krav til bygningskonstruktioner. Her er blandt andet fokus på at sikre et mere bæredygtigt byggeri. Når revisionen er færdig, skal det grønne fokus implementeres i nationale annekser.

Materialepas giver bedre mulighed for at genbruge byggematerialer

Produktion af byggematerialer udgør omkring 10-15 % af drivhusgasudledningerne og er dermed en stor klimaudfordring. Derfor er det yderst relevant at se på, at genbruge byggematerialerne. Ved at indføre et materialepas kan vi sikre viden om, hvilke ressourcer og materialer der er blevet brugt. Viden der er afgørende for at kunne genanvende byggematerialet.

Materialepasset kan bruges til at identificere byggematerialers egenskaber og

9. KONKRET FORSLAG

Vi foreslår, at Folketinget beder om, at der igangsættes en systematisk gennemgang af Eurocodes-systemet med henblik på at øge bæredygtigheden. Dansk Standard er klar til at stå i spidsen for dette arbejde, men det kræver en økonomisk prioritering. Dernæst skal Folketinget sikre sig, at de nationale annekser benytter de eksisterende grønne muligheder i Eurocodes-systemet.

problematisk stoffer med henblik på at sikre sporbarhed og afklare muligheder for genanvendelse.

Miljøvaredeklarationer baseret på europæiske standarder

Miljøvaredeklarationer (EPD'er) bruges til at deklarerer en byggevars miljøaftryk og er baseret på den europæiske standard EN 15804. Her ses både på ressourceforbrug, miljøpåvirkning ved produktion og anvendelse af byggevarer, samt en generel livscyklusanalyse.

EPD'erne kan bruges til at sammenligne forskellige byggevarers miljøaftryk på en ensartet måde, og hermed bliver det lettere at træffe bæredygtige materialevalg i forbindelse med opførelse af nybyggeri eller renovering af eksisterende bygninger.

EPD'erne kan indgå som en del af et muligt kommende materialepas jf. ovenstående, men kan også bruges som et selvstændigt initiativ.

Optimal installation af varmepumper

Energistyrelsen anbefaler varmepumper som opvarmningsform for husstande, der ikke har adgang til fjernvarme. De elektriske pumper har et stort klimamæssigt potentiale, som dog kun opfyldes, såfremt varmepumperne installeres og dimensioneres korrekt. I 2016 undersøgte Teknologisk Institut¹⁴ effekten af installerede varmepumper og fandt, at kun omkring 15 % var optimalt installeret. Med standarden DS 1150, der er udarbejdet efter ønske fra Energistyrelsen, sikres den mest optimale installation og dimensionering af varmepumperne, hvorved der undgås et unødigt energiforbrug.

10. KONKRET FORSLAG

Vi foreslår, at der bliver udviklet standarder for et materialepas. Arbejdet kan opstartes med det samme og passet kan udrulles indenfor 1-2 år. Folketinget kan bakke op om løsningen ved at sikre finansiering og ved at give politisk opbakning til at bruge materialepasset fremover.

11. KONKRET FORSLAG

Folketinget kan opmuntre branchen til at sikre, at alle byggevarer udstyres med en EPD for at styrke gennemsigtighed og gøre det lettere at træffe et bæredygtigt valg.

Indførelse af uvildige produkt-specifikke tekniske vurderinger med samme status som præaccepterede løsninger

For at nå i mål med de ambitiøse klimamål vil man i byggebranchen skulle tænke i nye løsninger – både i form af helt nye byggeprodukter, i form af anvendelse af eksisterende løsninger på en ny måde og i form af genbrug/genanvendelse af byggeprodukter. Fælles for ovennævnte er, at der typisk ikke vil eksistere præaccepterede løsninger for de nye løsninger, da beskrivelsen af de præaccepterede løsninger forudsætter en viden og erfaring om løsningerne i brug, før de kan udarbejdes.

Uvildige tekniske vurderinger udstedt til specifikke produkter fra specifikke producenter med status som præaccepterede løsninger skal muliggøre, at man baseret på en uvildig og kompetent vurdering af egnetheden til brug i Danmark øger troværdigheden omkring løsningernes egenskaber og derfor smidigere kan bringe de nye løsninger i anvendelse i byggeri i

Danmark på et dokumenteret grundlag. Gennem de tekniske vurderinger beskrives løsningernes egenskaber, betingelserne for anvendelsen og installation samt opfyldelsen af de krav, der måtte gælde i Danmark for den påtænkte anvendelse. Det vil især være væsentligt i forbindelse med genbrug og genanvendelse af byggeprodukter, som derved kan bidrage til en cirkulær økonomi i stedet for at ende som affald. En produktspecifik teknisk vurdering skal sikre, at kvaliteten og holdbarheden i dansk byggeri opretholdes, og at beslutningen om at anvende en ny løsning sker på et informeret grundlag.

”

For at nå i mål med de ambitiøse klimamål vil man i byggebranchen skulle tænke i nye løsninger.

12. KONKRET FORSLAG

Folketinget kan gøre det til et lovkrav for alle, der skal have en varmepumpe, at disse installeres og dimensioneres efter standarden DS 1150.

13. KONKRET FORSLAG

Det bør indføres i bygningsreglementet, at specifikke byggeprodukter fra specifikke producenter med en uvildig teknisk vurdering af egnetheden til brug i Danmark sidestilles med de præaccepterede løsninger. Ved at sidestille produkter med en uvildig teknisk vurdering med præaccepterede løsninger giver bygningsreglementet øget mulighed for at anvende de nye løsninger. Desuden vil de produktspecifikke tekniske vurderinger kunne tage de forventede bæredygtighedsklasser i anvendelse.

Kilder

- 1: "Standarders betydning for den grønne omstilling" analyse af Oxford Research, 2020
- 2: <https://www.skm.dk/media/1869379/Aftaletekst-fremme-af-overskudsvarme.pdf>
- 3: <https://ens.dk/ansvarsomraader/energibesparelser/virksomheder/tilskud-til-elintensive-virksomheder>
- 4: <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/publications/completing-the-picture-climate-change>
- 5: <https://mst.dk/erhverv/groen-virksomhed/groenne-offentlige-myndigheder/groenne-indkoeb/om-baeredygtige-indkoeb/>
- 6: <https://www.bolius.dk/vi-skal-genbruge-mere-i-byggeriet-for-klimaets-skyld-89086>
- 7: <https://www.klimaraadet.dk/da/rapporter/kendte-veje-og-nye-spor-til-70-procents-reduktion>
- 8: <https://plast.dk/2017/07/plastblog-vi-skal-genanvende-langt-mere-vores-emballage/>
- 9: <https://dakofa.dk/vidensbank/plast/>
- 10: Kilde: www.affald.dk og www.avl.dk
- 11: <https://mst.dk/service/publikationer/publikationsarkiv/2018/nov/cirkulaer-asfaltproduktion-i-danmark/>, p. 105
- 12: <https://www.kl.dk/media/3487/a7lntd-eial5m37svoqk.pdf>
- 13: <https://www.dr.dk/nyheder/viden/klima/eksperter-raaber-op-byggebranchen-er-en-kaempe-klimasynder>
- 14: https://ens.dk/sites/ens.dk/files/Varme/den_gode_varmepumpeinstallation.pdf

Fonden Dansk Standard
Göteborg Plads 1
DK-2150 Nordhavn

+45 39 96 61 31
www.ds.dk
dansk.standard@ds.dk

